

Kannanotto 20.9.2023

Hallituksen toimet uhkaavat lisätä merkittävästi lapsiperheköyhyyttä

Suomen köyhyydenvastainen verkosto EAPN-Fin ja verkoston lapsiperheköyhyysohjelma esittävät vakavan huolensa hallituksen sosiaaliturvan leikkausten vaikutuksista köyhien lapsiperheiden tilanteeseen. Suunnitelmat uhkaavat lisätä pienituloisten ihmisten määrää huomattavasti. Riskinä on, että lyhytnäköiset säästötavoitteet tulevat moninkertaisina kustannuksina takaisin myöhemmin, kun köyhyyden jälkiä korjataan kalliilla korjaavilla toimilla.

Jo ennen hallituksen leikkaussuunnitelmia Suomessa elää tilastojen mukaan yli 120 000 lasta köyhyydessä. Todellisen määrän arvioidaan kuitenkin olevan selvästi suurempi. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n tuoreiden laskelmien mukaan hallituksen suunnittelemat indeksijäädytykset sekä työttömyysturvan ja asumistuen leikkaukset lisäävät merkittävästi pienituloisten määrää: vuonna 2024 Suomessa arvioidaan olevan 40 000 pienituloista enemmän. Näistä 12 700 on lapsia. Toimeentulotuen saajien määrän arvioidaan kasvavan 47 000 ihmisellä.

Leikkaaminen lapsiperheiltä on lyhytnäköistä ja epäinhimillistä

Esitettyjen leikkausten vaikutukset kasautuvat samoille ihmisille. Ne aiheuttavat pienituloisissa lapsiperheissä lisää kärsimystä, hätää ja epätoivoa. Jotta tilanteet eivät muodostu kohtuuttomiksi ja suunnitelmien negatiiviset vaikutukset ihmisiin pystytään minimoimaan, on suunniteltujen leikkausten vaikutusarvioinneista huolehdittava. Lisäksi on varmistettava lapsen oikeus tulla kuulluksi ja vaikuttaa itseään koskeviin asioihin.

Leikkaaminen lapsiperheiltä on lyhytnäköistä ja epäinhimillistä. Runsas tutkimusnäyttö osoittaa, että lapsuudessa koetulla köyhyydellä on monia negatiivisia vaikutuksia niin lasten kuin aikuisten hyvinvointiin, esimerkiksi mielenterveysongelmien, heikomman elämäntyytyväisyyden ja osattomuuden kokemusten kautta. Köyhyyden vaikutukset voivat ulottua pitkälle aikuisuuteen. Suomessa syntyvyys on ennätysmatalalla. Meillä ei ole varaa aiheuttaa köyhyydellä vakavia ongelmia yhä pieneneville lasten ja nuorten ikäluokille.

Perheiden riittävä sosiaaliturva ja laadukkaat palvelut ovat avainasemassa köyhyyden negatiivisten vaikutusten ehkäisyssä. Ongelmien ennaltaehkäisy on sekä inhimillisempää että edullisempää kuin niiden korjaaminen kalliilla jälkikäteen.

Vaikeassa taloustilanteessa ei ole perusteltua heikentää perheiden tilanteita entisestään

Hallituksen suunnitelmien aikataulutusta ja kohdennuksia tulee tarkastella uudelleen. Kun inflaatio ja taantuman uhka vaikeuttavat monen lapsiperheen pärjäämistä, ei ole perusteltua heikentää perheiden tilanteita entisestään.

Aikataulutuksen lisäksi leikkausten kohdentumista on tarkasteltava kriittisesti. Esimerkiksi leikkaukset työttömyysturvan lapsikorotuksiin osuvat suoraan lapseen ja lapsen hyvinvointiin. On etsittävä vaihtoehtoisia leikkauskohteita, jotka eivät kohdistu haavoittuvassa asemassa oleviin lapsiin. Tätä puoltavat myös YK:n lapsen oikeuksien komitean Suomen valtiolle kesäkuussa esittämät suositukset. Niiden mukaan Suomen tulee välttää köyhyys- ja syrjäytymisriskissä oleviin lapsiin kohdistuvia sosiaaliturvaetuksien leikkauksia.

Suomi toimii sitoumustensa vastaisesti

Suomi on sitoutunut vähentämään köyhydessä elävien määrää 100 000:lla vuoteen 2030 mennessä. Vähintään kolmasosan eli 30 000 näistä henkilöistä tulee olla lapsia. Tämä tavoite on kirjattu myös eurooppalaisen lapsitakuun Suomen toimintasuunnitelmaan.

Suomessa lapsitakuuta toteutetaan osana kansallista lapsistrategiatyötä, jossa yksi keskeinen tavoite on juuri lapsiperheköyhyyden vähentäminen. Hallituksen suunnitelmat ovat jyrkässä ristiriidassa näiden tavoitteiden kanssa ja johtanevat päinvastaiseen suuntaan. Pahimmillaan seurauksena on köyhyyden kasvua, syvenemistä ja ylisukupolvisuutta. Tähän Suomella ei ole varaa.

Suomen köyhyyden vastainen verkosto EAPN-Fin

Leena Valkonen, puheenjohtaja, 040 8272 544, leevalkonen@gmail.com

Aino Sarkia, lapsiperheköyhyystyöryhmän puheenjohtaja, 040 5637 826, aino.m.sarkia@student.jyu.fi

EAPN-Finin lapsiperheköyhyystyöryhmä seuraa lapsiperheiden ja lasten köyhyystilannetta Suomessa, kerää ja jakaa tietoa ja pyrkii nostamaan teeman keskusteluun ja vaikuttamaan lapsiperheköyhyyden vähentämiseksi. Ryhmään kuuluu yli 20 jäsentä, jotka edustavat muun muassa kolmatta sektoria sekä tutkimuslaitoksia.